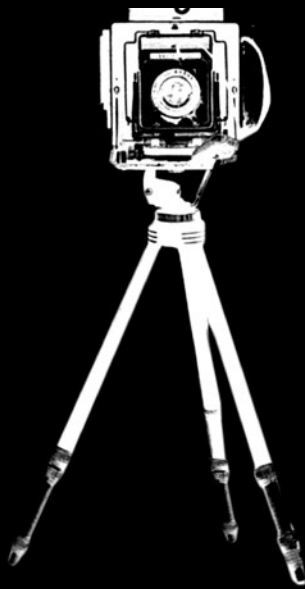

F

Àlbum de fotos
Esports nàutics
a Catalunya

Catalunya ha estat pionera en la introducció de la majoria d'esports nàutics. Tot i que el primer club nàutic d'Espanya va ser el que es va crear a Màlaga l'any 1873 –per influència de la colònia britànica–, cinc anys més tard, el 1878, va ser fundat el Reial Club Nàutic de Tarragona. Al final del segle XIX les aigües catalanes eren testimoni de la presència de gent que sortia a remar o a navegar amb petits bots amb uns vestits ben estrofolaris. Es buscava la diversió, la salut, l'esnobisme i, potser, una barreja de tot plegat, però alhora estaven naixent els esports nàutics. Es comencen a reglar les competicions i sorgeixen tot tipus de curses i regates.

El desenvolupament industrial i, sobretot, l'existència d'una burgesia amb aspiracions, emmirallada en models estrangers, va afavorir l'arrelament dels esports de mar i de tot allò que els havia de fer possible: la construcció d'embarcacions, la veleria, la fundació de clubs, etc. Homes i dones es van llançar a fer esport, a remar, a nedar i a navegar per pur plaer i per competir. Gairebé de forma paral·lela a la difusió d'activitats abans mai vistes com el tennis, el *cycling* o el *football*, a Catalunya van arribar el *sailing* (navegació) i el *rowing* (rem).

Les fotografies són un bon testimoni per copsar l'ampli ventall d'esports nàutics que es practiquen a Catalunya. La vela és la modalitat esportiva més coneguda i practicada, amb més de 40.000 navegants en les diferents modalitats i 33.000 federats. No obstant, també hi ha una important afició pels esports de rem, per la motonàutica o per les activitats subaquàtiques, com es pot veure en la galeria fotogràfica següent.

57655F

64614F

69876F

72732F

65846F

64886F

lot de vela

65544F

57655F

Nena amb flotador.
(Foto: Napoleón, ca. 1910)

La pràctica dels banys com a fenomen social cal situar-la en la segona meitat del segle XIX. Les classes benestants van ser les primeres a descobrir els beneficis per a la salut que hi prescrivien els metges, que recomanaven practicar banys saludables de mar i de sol, vestits amb roba lleugera i cenyida per poder nedar de manera més còmoda. Grans i canalla començaven així a gaudir dels aires saludables a la vora del mar, fugint de la contaminació de grans ciutats com Barcelona. Les activitats lúdiques, i després esportives, van fer que sorgissin els clubs de natació, de molta tradició a Catalunya. El fenomen del bany es va anar popularitzant, de manera que tots els estaments socials van poder gaudir-lo als establiments anomenats *banys de mar*, on se separaven homes i dones. En aquesta fotografia, realitzada a l'estudi fotogràfic Napoleón (Barcelona), una nena posa equipada amb un vestit de bany i un flotador de suros. Durant els càlids estius, els infants van gaudir del plaer del mar i de la sorra de les platges. Nenes i nens, rics i no tan rics, amb vestit de bany o sense –depenent de la classe social– jugaven al mar sota l'atenta supervisió de les dones.

64614F

Veler *Licor 43*.
(Foto: Barry Pickthall, 1981)

La vela oceànica és símbol de navegants intrèpids i agosarats, disposats a desafiar reptes i aventures més enllà del que la imaginació pot concebre. La Whitbread Round the World Race –avui Volvo Ocean Race, ja que durant la temporada 2001-2002 el nom de la prova va adoptar el nom del nou patrocinador– és la regata de vela oceànica més important del món. En la primera edició, que es va celebrar el 1973, la cursa es va iniciar a Portsmouth (Anglaterra). Hi van participar disset vaixells, però es van perdre tres navegants que van caure a l'aigua. La regata es desenvolupa en els mars més durs del planeta. En la tercera edició de la Whitbread (1981), per primera vegada un vaixell espanyol va participar en la prestigiosa cursa. Es tractava del *Licor 43*, dissenyat per l'enginyer i navegant Joaquim Coello: un veler de 18,27 m d'eslora, 5,13 m de mànega i 2,98 m de calat, amb una tripulació majoritàriament catalana. Era un vaixell pesant i robust que va aconseguir superar les quatre etapes i 27.000 milles de distància, i va obrir camí a la continuïtat de participació de velers com el *Fortuna Lights* i el *Fortuna Extra Lights* en les següents edicions de la regata.

69876F

Immersió en la costa catalana.
(Foto: Roberto Diaz, ca. 1970)

La curiositat innata per saber com és el món que existeix sota la línia blava del mar ha fet que s'inventessin diversitat d'enginyers per poder respirar durant llargues estones sense necessitat de buscar l'aire a la superfície. Si bé en els inicis d'aquestes aventures submarines l'home s'endinsava per rescatar objectes perduts, trobar tresors o treballar en reparacions de l'obra viva del vaixell, en el segle XIX existeix una forta voluntat científica per estudiar el comportament de les espècies marines. Caldria que pioners a Catalunya com Eduard Admetlla experimentessin i desenvolupessin equips d'adaptació del cos humà per navegar sota l'aigua, obrint així el camí a les generacions futures. Durant la dècada del 1960, amb la invenció d'equips més segurs i més còmodes, es comença a popularitzar l'ús de l'escafandre autònoma –que no depèn de cap subministrament d'aire des de fora de l'aigua, ja que el bussejador porta la seva pròpia ampolla amb aire comprimit– per realitzar activitats purament lúdiques, amb l'única voluntat de sentir la ingravedesa i observar el paisatge submarí. En definitiva, practicar el que avui s'entén per oci submarí.

72732F

Patí a vela.
(Foto: Diego Yriarte, 2006)

Un impuls i ja hi som a l'aigua! Així és com els patinaires senten el primer contacte amb el mar qualsevol dels dies que surten a navegar. El patí a vela és una embarcació relativament senzilla, lleugera, que consta de dos flotadors idèntics, unes bancades, un arbre amb una vela Marconi i l'escota. La persona que el governa és també el timó, ja que estableix el rumb amb el posicionament del seu cos. Aquest invent català, creat per a navegacions des de la platja durant la segona dècada del segle XX, és, primer, un artefacte governat per un rem de doble pala. Posteriorment se li incorpora un arbre amb una vela. La popularització d'aquesta pràctica es va estendre per les platges catalanes. Actualment se segueix fabricant artesanalment amb materials tradicionals, de manera que es mantenen les característiques constructives molt fidels als primers patins.

65846F

Oci a Barcelona.
(Autor desconegut,
ca. 1920)

Un dels esports de mar pioners a Catalunya va ser el rem. Els seus inicis com a activitat esportiva s'han de situar als voltants de la meitat del segle XIX, quan es va organitzar la primera regata de rem a Barcelona. La passió per la navegació en un petit bot impulsat per la força dels remos era resultat de la incipient passió d'algunes persones no vinculades a l'ofici del mar, però que volien gaudir de l'aigua de manera lúdica. Quasi espontàniament, les petites barques de rem sortien a navegar pel port i creaven, sense voler-ho, una gran expectació a la ciutat. Aquesta afició per anar a remar al port durant els diumenges s'ha d'entendre com un fenomen puntual amb un component d'espectacle multitudinari. Molts barcelonins baixaven al port per contemplar des de terrasses, molls i muralles les regates amenitzades per bandes de música. A l'inici del segle XX es comencen a organitzar equips de tripulants de diferents modalitats que han posicionat el nostre país en competicions nacionals i internacionals.

64886F

Saló Nàutic Internacional
de Barcelona.
(Foto: Jordi Maseras, 1974)

La Fira del Saló Nàutic de Barcelona neix l'any 1963 amb la voluntat de dinamitzar la nàutica del lleure a Espanya, resultat d'una iniciativa d'un grup d'aficionats al mar i a la navegació encapçalats per Joan Antoni Samaranch. El lema d'aquests pioners era que creant afició es crearia indústria i es potenciaria el sector, i així se'n beneficiarien aquells que vivien de les tasques relacionades amb les activitats aquàtiques. D'aquesta manera els petits tallers i artesans es convertirien en un sector industrial i comercial ben estructurat. Des de la primera edició fins avui, la fira s'ha consolidat com l'espai de referència per a la promoció anual dels esports nàutics, entre els quals la motonàutica, amb estands en els quals es poden veure llanxes i una àmplia selecció d'embarcacions amb propulsió a motor, així com equipaments i accessoris com els motors fora borda que veiem en aquesta imatge del Saló Nàutic de Barcelona de 1974.

lot de vela

Astilleros Burell.
(Autor desconegut)

El iot de vela que protagonitza aquesta fotografia es va construir aproximadament entre el final del segle XIX i el començament del segle XX. El món dels esports nàutics és un petit univers d'especialitats, de fabricants i de comercials, de mecànics i de tallers, i de varadors. A Catalunya hi va haver drassanes històriques que combinaven encàrrecs diversos i que també van destacar en els inicis dels esports de mar com els Astilleros Cardona, Astilleros Burell, Astilleros Escolà i els Astilleros Viuda de R. Garcia. La fotografia prové d'una col·lecció donada recentment al Museu sobre els Astilleros Burell. Aquesta drassana, fundada el 1895, va tenir una producció molt variada: va fabricar iots, però també embarcacions no lligades al món de l'esport; va construir remolcadors, dragues, pesquers, càbries, etc.

65544F

Surfista de vela.
(Autor desconegut,
ca. 1970)

El surf de vela és una modalitat de la vela lleugera que és una delícia per als apassionats de la velocitat. Consisteix en una taula de surf amb una vela, de fàcil maniobra però molt tècnica. Es caracteritza per la lleugeresa. En general, es tracta d'una embarcació senzilla i de ràpid muntatge, amb un equipament que conté la taula, un arbre, una vela, el peu de l'arbre, la botavara, l'aleta, l'orsa abatible, l'arnès i cingles de subjecció. La dimensió de la taula i la vela és variable segons el model i la marca, ja que s'ha d'adaptar a l'esportista o a la modalitat de competició. A Catalunya el surf de vela s'introdueix durant la segona meitat de la dècada dels setanta. Des d'aquesta data, s'ha anat generant una gran afició, que omple moltes platges de notes de color per les característiques veles de tonalitats impactants.